

Anders Pantzar

3 700 ord.

anders@anderspantzar.com

DET SISTA JOBBET

av Anders Pantzar

Det var länge sedan Gustav hade problem med ett lås. Under hans sextioåriga karriär hade han aldrig varit med om ett så komplicerat lås. Ny teknik inom säkerhet uppfanns hela tiden. Nya larm och nya övervakningsmetoder. Men låsen hade inte förändrats mycket. I grunden var alla lås byggda på samma flera hundra år gammal teknik. Så varför hade han problem med just det här låset?

Var det nerverna? Det här var ett stort job, Gustav hade personligen fått uppdraget från Madame Violet. Få fick äran att jobba för henne, ännu färre fick träffa henne personligen. Med Gustavs rykte och långa erfarenhet var han

inte förvånad när han fick brevet med en exklusiv inbjudan från Madame Violet. Och inte kunde han tacka nej. Belöningen från det här jobbet var den största han någonsin sett, tillräckligt för att gå i pension. Det här skulle bli hans sista jobb, det var Gustav säker på.

Ett klick hördes från låset. Det sista säkerhetsstiftet föll på plats och cylindern kunde nu rotera fritt. Gustav vred försiktigt låset och ett nytt ljudligt klick hördes när dörren låstes upp. Gustav ställde sig upp. Att sitta framför lås hela dagarna hade de senaste åren slitit på hans knän, men det var inte direkt så att inbrottstjuvar hade ett arbetsmiljöombud att klaga hos. Gustavs skärmmössa hade fallit på sned av svetten. Han rätta till den, plockade i ordning sina dyrkar, och stoppade tillbaka dem på sina rätta platser i arbetsbältet. Det var den lätta delen av jobbet avklarat.

Dörren var stor och tung i mörkt trä med handsnidade detaljer, den passade perfekt in med resten av byggnaden. Klassisk lyx av den äldre modellen. Byggnaden i sig var i ljus polerad sten, med detaljer i mörkt trä fulla med snidade utsmyckningar. Till och med den bakdörr som Gustav hade låst upp var utsmyckad med mästarklassigt snideri. De som bodde här hade både pengar, stil, och känsla för kvalitet.

Madame Violet hade försäkrat Gustav om att larmet var avstängt ikväll, något om kontakter hos säkerhetsbolaget.

Gustav var ändå försiktig när han vred om handtaget. Dörren gled upp förundransvärt lätt, trots dess storlek och tyngd. Inte ett ljud förde den med sig. Och inget ljud hördes från larmet. Madame Violets kontakter hade gjort sitt jobb. Gustav slängde upp sportväskan på ryggen, tände ficklampan, och gick in.

Han befann sig i ett kök. Temat från utsidan fortsatte här inne; ljus polerad sten och mörkt trä. Kranar och handtag var förgyllda i guld. Vitvarorna var i rostfritt stål med husets emblem graverat i silver. Men Gustav var inte där för att stjäla mat. Han korsade snabbt köket till en dörr i andra ändan. Den här dörren var i samma stil som ytterdörren, fast mindre och lättare för inomhusbruk. Låset var simplistiskt och såg ut att mest vara för syns skull. Även den här dörren gled upp utan ett ljud.

Gustav klev in i ett stort rum med högt i tak. Ett svagt ljus från natthimlen sken in genom ett takfönster. Rummet var fullt med målningar på historiska personer och tidigare ägare. Golvet var täckt med mattor och djurhudar. Längs en av kortsidorna stod en grupp fåtöljer framför en stor eldstad. Hade den varit tänd kunde den ge rummet en varm atmosfär. Nu satt den grå och trist och vittnade om att ingen var hemma. I bortre långsidan såg Gustav det han var här för; en stor rund bankvalvsdörr i svart metall som inte passade in i resten av byggnadens stil. Den gick inte att missa. Valvet såg ut att höra hemma på en bank snarare än i

ett privat hem.

Gustav sträckte på sig och gick fram till bankvalvsdörren och inspekterade den noga. Det var en kraftig konstruktion som skulle ta dagar att svetsa sig genom. Inte för att han skulle sjunka till en sådan nivå. Nej, Gustav hade förädlat tekniken att ta sig genom till synes omöjliga lås utan att lämna något spår. Den här dörren hade en digital sifferplatta, men alla digitala lås hade alltid ett fysiskt lås att falla tillbaka på ifall strömmen skulle gå. Mycket riktigt satt där ett imponerande fysiskt lås strax nedanför sifferplattan. Det här skulle ta ett tag.

Gustav hade just börjat dyrka låset när han hörde något gnissla bakom sig. Han frös och lyssnade intensivt. Där var det igen, ett gnissel, som när man öppnar en dörr eller fönster som inte oljats på länge. Någon var på väg in.

Knappt hann Gustav vända sig om när ett rep föll ner från takfönstret och en pojkspoling repellerade sig in i salen. Just den här pojken kände Gustav igen. Kamouflagebyxor med alldeles för många fickor, långt hår som borde ha klippts för länge sedan, och ett sturskt flin som att han ägde världen. Jodå, det här var Nicklas, det irriterande småglin som alltid kom i vägen för Gustav.

I våras när Gustav skulle stjäla en tavla från ett museum hade Nicklas varit där och lekt med svärden från en angränsande utställning, vilket orsakat så mycket oljud att vakten var där fem minuter tidigare än planerat.

På ett högriskjobb när Gustav skulle knycka ett pärlhalsband från ett nattduksbord med ägaren sovandes i sängen bredvid hade Nicklas grävt bland kläderna i garderoben och skulle självklart prova allt han hittade. Kläder som han senare hade snubblat över vilket hade väckt upp hela huset.

Vilket jobb Gustav än tog det senaste året, oavsett var i världen, så var Nicklas alltid där.

"Du igen," sa Gustav, "vad gör du här?"

Nicklas verkade inte höra honom, eller så ignorerade han honom. Nicklas kopplade loss sig från repet och skuttade med lätta steg fram till bankvalvsdörren. Han stod nu bredvid Gustav och inspekterade dörren. Det var förvisso mörkt i rummet, men det fanns inte en chans att han inte hade sett Gustav.

"Vad gör du här?" upprepade Gustav och knackade Nicklas bestämt på axeln. Det fångade pojkens uppmärksamhet.

"Oh! Tjena gubben, kul att se dig här." Något i Nicklas röst fick Gustav att koka. En så nonchalant och oprofessionell snorunge.

"Jag tänkte att du kanske skulle behöva lite hjälp." Hjälpt? Hah. Gustav fnös åt tanken. Han behövde ingen hjälp, särskilt inte från en så oerfaren valp som Nicklas.

"Oh jag glömde, så gammal som du är så har du säkert full koll på hur man tar sig förbi en tvåhundra-femtiosex

bitars krypteringsalgoritm, och kan utan problem låsa upp det digitala låset." Arrogansen i Nicklas röst var total.

Gustav grymtade och sköt Nicklas åt sidan med en lite för kraftfull knuff. Han satte sig framför det fysiska låset och började dyrka. Han skulle inte låta Nicklas ta sig in i hans huvud, inte den här gången, inte på hans sista jobb.

För en gång skull lämnade Nicklas honom i fred. Nicklas gick runt i rummet och pillade på allt han kunde hitta; spishällen ovanför eldstaden, handtagen på dörrarna, ramarna på tavlorna, nosen på en av djurhudarna. Gustav satt fokuserad framför låset.

Det var något speciellt med det här låset. Det hade många säkerhetsstift, vilket var förväntat, men titt som tätt så ramlade vissa stift tillbaka till låst läge. Sådant hände ofta nybörjare, men Gustav var långt ifrån oerfaren, han gjorde inte sådana misstag. Det var som att låset hade en egen vilja, och det ville inte att Gustav skulle ta sig in. Varje gång han var på väg att sätta det sista stiftet så föll något annat tillbaka. Frustrationen ökade. Andas. Försök igen.

"Är det här din brorsa?" Nicklas röst bröt Gustavs koncentration och han tappade alla stiften. Gustav svor högljutt.

"Vad i helskotta vill du egentligen? Va?" Gustav hade fått nog. "Varför är du här?"

Nicklas såg lite skräm ut. "Jag..." började han, "jag

undrade bara om det här är en släkting till dig?" fortsatte han med ett flin. Nicklas pekade på en tavla med en kraftig äldre herre iklädd jaktutrustning och en liknande skärmmössa som den Gustav bar. Gustav fnös.

"Oh, har du redan gett upp?" Nicklas kikade över Gustavs axel mot bankvalvsdörren. Han tog några raska steg mot valvet och plockade fram någon liten manick från en av hans många fickor. Var hans fråga om tavlan bara ett trick för att få bort Gustav från dörren?

"Lugn, det här ska inte ta så lång tid." Gustav var osäker på om Nicklas sa det till honom, sig själv, valvet, eller manicken. Inte för att det spelade någon roll, Nicklas skulle aldrig kunna ta sig in genom den där dörren. Om inte Gustav klarade det så klarade ingen.

Gustav tog den här möjligheten till att lugna ner sig. Han satte sig i en av fåtöljerna och tittade roat på när Nicklas gång på gång misslyckades.

"Om du klappar kolvarna och ber snällt så kanske de ger med sig." skrockade Gustav när Nicklas för åttonde gången slängt en manick i golvet efter ett misslyckat försök. "Hur många sådana där mackapärer har du egentligen?" Inte för att Gustav brydde sig om svaret, bara att se Nicklas frustrerad roade honom.

Nicklas stannade upp och övervägde något. Han fick en sådan där blick som bara busungar får när de vet att de gör något som de verkligen inte borde. En blick full med

beslutsamhet och skratt. Men också en liten dos skräck. Nicklas grävde djupt i sina byxfickor. Fram drog han en liten svart ask, inte större än en tumme. Ur asken stack det upp en liten antenn. Nicklas kysste asken och bad en kort bön innan han placerade den med en bit tejp ovanför den digitala sifferplattan. En liten röd lampa blinkade på asken.

Flera sekunder gick utan att något hände. Nicklas stampade otåligt i golvet. Tio sekunder, ingenting. Vad väntade han på egentligen? Femton sekunder. Sjutton... klick. Lampan på asken bytte färg till grönt och strax efter gjorde sifferplattan detsamma.

"Yes!" Nicklas gjorde en liten segergest. Gustav lyfte på ögonbrynen, smått imponerad över att Nicklas trick fungerade, vad det än nu var han hade gjort. Nicklas tog tag i det runda handtaget och vred, men det ville inte röra sig ur fläcken. Han la hela sin tyngd bakom ratten. Inget hände. Dörren var fortfarande låst.

"Det här händer inte," sa Nicklas förtvivlat, "jag tog mig förbi krypteringen. Allt lyser grönt. Så varför vill du inte öppna dig?" Nicklas började pilla med asken och sifferplattan igen. Gustav reste sig ur fåtöljen, det var dags för ett proffs.

"Har du lekt färdig nu?" Gustav sköt Nicklas åt sidan. "Låt mig visa dig hur man gör." Gustav satte sig framför låset igen, plockade fram sina trogna dyrkar, och satte

igång.

Den här gången bråkade inte stiften med honom, det var dock fortfarande ett komplicerat lås. Flertalet säkerhetsstift och falska sättningar gjorde det till en utmaning. En utmaning, men inte en omöjlighet. Det skulle bara ha tagit ett par minuter, om det inte var för ett ständigt flåsande i nacken. Nicklas stod lutad över Gustav och följde hans rörelser noga. Gustav stirrade frågande på Nicklas.

"Vad vill du?" frågade Gustav med en irriterad ton.

"Du sa ju att du skulle visa hur man gör," svarade Nicklas rappt, "jag vill bara lära mig av den bästa". Något i hans tonläge sa att han faktiskt menade det.

"Låt gå. Men stå inte så vansinnigt nära," Gustavs ton var mjukare nu, "jag kan inte fokusera". Nicklas backade ett steg men fortsatte att noga följa allt Gustav gjorde.

Det tog bara någon minut innan ett tydligt klick signalerade att låset var besegrat, snabbare än Gustav hade trott. Han roterade låscylindern och backade sedan undan. Han tittade på Nicklas och nickade mot det runda handtaget. Nicklas tog tag i det och vred till. Kolvarna lossade och släppte valvdörren från sitt grepp.

Det tog Gustavs och Nicklas samlade styrka att dra ut dörren och blotta valvets insida. Travar på travar av guldtackor på ena sidan, pallar med sedlar på andra. Den bakre väggen var full med små bankfack som troligen höll

värdepapper och andra viktiga dokument. I mitten av valvet låg en diamant stor som en knytnäve på en liten kudde i en glasbur på en piedestal.

Gustav gick fram och betraktade glasburen. Inga lås, den såg inte ens ut att vara larmad. Nicklas verkade inte lika intresserad av diamanten. Han kikade på den lite då och då, men för det mesta underhöll han sig med att se hur många sedlar och andra dyrbarheter han kunde få ner i sina fickor. Gustav blängde på honom när han plockade upp en guldtacka.

"Vad?" frågade Nicklas när han märkte att han var iakttagen. "Det är väl inget fel med att tjäna lite extra vid sidan av? Dessutom så verkar du ha diamanten under kontroll". Nicklas tryckte ner guldtackan i en ficka. Hur mycket kunde de där byxorna rymma egentligen? Gustav grymtade lite och återvände till att studera glasburen. När han kände sig säker på att inget var lurtt med den så sträckte han på sig och gjorde sig redo att lyfta. Nicklas tittade upp från sitt försök att öppna ett av bankfacken och såg förvåntansfullt på Gustav.

Glasburen var tyngre än den såg ut, Gustav behövde ta ett nytt grepp för att justera för tyngden. Han behövde vicka lite för att få loss den från piedestalen. När den väl var loss så var det enkelt nog att lyfta bort den. Gustav placerade försiktigt glasburen på en pall med sedlar. Han vände sig tillbaka och såg diamanten ligga blottad. Där låg hans biljett till pensionen. Allt han behövde göra var att

ta diamanten och lämna över den till Madame Violet. Det här var hans sista jobb.

Gustav lyfte långsamt upp diamanten med båda händerna, mer av vördnad än försiktighet. Han hade precis lagt ner den i ett av sportväskans ytterfack när han hörde ett vansinnigt tjutande och ringande. Larmet!

Flera höga dunsar ekade genom byggnaden när fönsterna ett efter ett blockerades med järngaller. Även takfönstret som Nicklas tagit sig in genom blockerades, repet lossade och föll till marken. Med ett gnissel började bankvalvsdörren att stängas.

Med ett fåtal hastiga kliv var Gustav framme vid valvdörren och hann i sista stund klämma sig ut. Bakom sig hörde han Nicklas förtvivlade skrik.

"Lämna mig inte." Nicklas var fortfarande långt inne i valvet. Med byxorna tunga av guldtackor snubblade han fram mot dörren.

Glipan i dörren var nu så liten att det var tveksamt om Nicklas skulle kunna ta sig ut. Det hade varit så lätt att lämna Nicklas inne i valvet. Det skulle lösa så många problem för Gustav. Inte nog med att han skulle slippa bli ständigt förföljd av den här ynglingen, det skulle också ge honom en syndabock. Gustav skulle komma undan. Han vände sig om. Nicklas måste ha sett vad Gustav tänkte.

"Snälla," grät Nicklas från golvet medan han tömde fickorna på guld, "gör det inte, hjälp mig."

Hur mycket Gustav än ville så kunde han inte förmå sig att lämna Nicklas. Han var ju bara en lite grabb. Gustav greppade tag i det runda handtaget på valvdörrens utsida och drog allt han orkade. Musklerna spändes och motorerna i dörren skrek. Det hade tidigare krävt deras samlade styrka att öppna valvdörren, och då var den medhjälpig. Nu var Gustav ensam mot en dörr som aktivt kämpade emot honom. Det tog all hans kraft bara att hålla emot den tunga dörren, hur skulle han orka dra upp den? Det slet i kroppen. Varenda muskel fick kämpa för att hålla dörren öppen. Valvdörren stannade upp. Glipan var dock inte tillräckligt stor för Nicklas. Med ett skrik musttrade Gustav extra styrka. Ett kraftigt ryck breddade glipan ett par centimeter. Inte tillräckligt, men nästan där. Ett ryck till. Musklerna i ena axeln pulserade. Med ett vrål av smärta fick han upp valvdörren tillräckligt för att Nicklas skulle kunna slinka sig ut.

Nicklas föll ner på alla fyra på golvet utanför valvet. Gustav satte sig flåsande med ryggen mot valvdörren som stängde sig bakom dem. Han masserade axeln i smärta, något hade gått av. De var ute ur valvet, men inte i säkerhet än. Alla fönster och ytterdörrar var förseglade med järngaller, och larmet tjöt fortfarande. Snart skulle polisen vara här.

Efter någon minuts återhämtning kröp Nicklas fram till repet han använt för att ta sig in. Han ställde sig upp och såg övervägande upp mot takfönstret.

"Vi kommer inte ut den vägen." sa Gustav med ett kort smärtsamt stön. Han ställde sig upp, men klarade inte av att lyfta sportväskan med diamanten. Axeln var i värre skick än han trott. Väskan fick släpas längs golvet.

"Det måste finnas en väg ut." sa Nicklas medan han desperat skakade järngallret som förseglade ett av fönsterna.

"Där." stönade Gustav kort och nickade mot köksdörren. Smärtan i axeln skickade ut stötar genom hela armen. Nicklas sprang fram till dörren och började trycka upp den. Köksdörren hade förlorat sin medhjälpplighet. Låset var fortfarande mest som dekoration och Nicklas var stark och frisk i kroppen. Han fick upp dörren lagom till att Gustav var framme.

I köket satte sig Gustav på golvet och lutade sig mot en av köksbänkarna. Han var för gammal för det här. Nicklas var ung och stark, men Gustav hade gjort det här alldeles för länge. Axeln smärtade mer än tidigare och han såg hur handen förlorade färg. Nicklas var snabbt framme vid ytterdörren.

"Det är låst." konstaterade Nicklas.

"Men lås upp den då. Använd någon av dina små mackapärer." sa Gustav medan han masserade axeln för att få tillbaka lite blod i armen.

Sedlar flög åt alla håll när Nicklas grävde i sina fickor. Han stannade upp och sänkte huvudet.

"Det kommer inte gå."

"Varför inte? Det gick ju bra på valvdörren."

"Den här dörren har inget elektroniskt lås," sa Nicklas uppgivet. Han hade rätt, köksdörren var låst med ett vanligt hederligt fysiskt cylinderlås.

"Dagens ungdom..." suckade Gustav. Han rörde på armen och böjde på fingrarna. Lite rörlighet hade han fått tillbaka, men inte tillräckligt för den precision och kontroll som krävdes för att dyrka det här låset. Han lossade sitt dyrkset från bältet och sköt över det till Nicklas.

"Jag..." stammade Nicklas, "jag vet inte om jag klarar det." En blandning av rädsla och uppgivenhet fyllde pojkens röst.

"Du klarar det," försäkrade Gustav, "det är ett lätt lås". Det där sista var en lögn. Gustav hade haft ovanligt svårt att ta sig in genom köksdörren, men det behövde inte Nicklas veta. Det enda som stod mellan Gustav och hans pension var att en rädd liten pojke kunde dyrka ett lås.

"Andas," sa Gustav lugnande, "slappna av, tryck inte för hårt och ta ett stift i taget. Du klarar det här".

Nicklas blundande och tog ett djupt andetag. När han öppnade ögonen igen hade han en beslutsamhet i blicken. Han plockade fram dyrkarna och satte sig framför låset.

Nicklas mumlade och svor medan han dyrkade låset. Flera

gångar tappade han allt och fick börja om, varje gång var Gustav där med stöttande ord. Efter fjärde försöket så tystnade larmet. Gustavs och Nicklas blick mötte varandra. De insåg båda vad det betydde. Polisen var här.

Nicklas händer skakade när han febrilt försökte dyrka låset. Stressen hjälpte inte. Det klirrande ljudet från när dyrkarna föll i marken ekade genom köket. Fotsteg från flera par tunga kängor hördes från den stora salen. Gustav stönade i smärta när han ställde sig upp. Var det så här hans karriär skulle sluta? Inte i pension utan i fängelse? Han visste att det alltid var en risk med hans livsval. Inte för att han hade så många år kvar ändå. Men Nicklas hade hela livet framför sig. Gustav kunde inte låta honom bli fångad.

Nicklas huvud sjönk uppgivet och snyftade rytmiskt för att hålla tillbaka tårarna. Genom dörren ut till stora salen kunde de höra att polisen var framme vid valvet. Nu var det inte länge innan de skulle upptäcka att diamanten var borta.

Gustav la sin friska hand på Nicklas axel, "Du klarar det här." sa han lugnt.

"Nej det gör jag inte," snyftade Nicklas, "det är för svårt, jag kommer inte förbi tredje stiftet".

Gustav satte sig bredvid pojken. "Då gör vi det tillsammans." Han plockade upp dyrkarna från golvet och gav Nicklas en av dem. "Du sköter spänningen så tar jag hand om stiften."

Nicklas torkade tårarna från ansiktet. "Okej".

Med försiktigt arbete fick Gustav och Nicklas ena stiftet efter det andra på plats. Det tredje stiftet var mycket riktigt klurigt. Gustav behövde be Nicklas att släppa på spänningen ett par gånger för att de skulle kunna ta sig förbi det. När de bara hade ett stift kvar hörde de taktiska kommandon från stora salen.

"Diamanten är borta."

"Sprid ut er."

"De är kvar i byggnaden."

Nicklas frös till en kort stund men lyckades behålla spänningen i låset. Gustav fick det sista stiftet på plats. "Nu" sa han och Nicklas vred låscylindern. Dörren till deras frihet var öppen. Gustav gav sportväskan till Nicklas. Även utan väskan var Gustav inte särskilt snabb, och nu hade de inte mycket marginal. Nicklas greppade väskan och tillsammans rusade de ut genom bakdörren.

När Gustav och Nicklas rundade hörnet på huset kunde de höra att polisen tagit sig in i köket. Nicklas var mycket snabbare än Gustav. Han hade redan slängt väskan över det höga plank som omringade huset när Gustav kom ikapp. Gustav flåsade i andnöd. Det var bara en kort sträcka men det hade tagit kraften ur honom. Nicklas ställde sig på knä och låste fingrarna i varandra, han signalerade att han skulle hjälpa Gustav över.

"Inte en chans." sa Gustav när han såg hur högt planket var. Det där skulle han aldrig klara, inte med den här

axeln.

"Du klarar det." sa Nicklas.

"Nej, det gör jag inte." sa Gustav bestämt, han drog upp Nicklas till stående. "Du har hela livet framför dig, kasta inte bort det på mig". Gustav tog av sig sin skärmmössa och placerade den på Nicklas huvud.

Nicklas såg tårögt på Gustav. "Jag har alltid sett upp till dig." Nicklas gav Gustav en snabb kram.

"Jaja." sa Gustav och försökte hålla sig stark. "Iväg med dig".

Nicklas släppte taget och med ett spänstigt hopp drog han sig över planket.

Gustav satte sig med ryggen mot planket. Det fanns inte mycket mer han kunde göra nu. Poliser kom springande från båda sidorna av huset. Han var omringad. Det var inte så här han hade tänkt sig sin pension, men en sak hade han i alla fall haft rätt i. Det här blev hans sista jobb.

#